

De Kleine bijenkastkever bekeken door een andere bril

Peter Elshout

Sinds enige jaren worden via vakliteratuur en internet angstaanjagende beelden van het verwoestend werk van de larven van de Kleine bijenkastkever (KBK) getoond. Een keversoort die oorspronkelijk alleen in tropisch Afrika voorkwam en die de daar levende bijensoorten – met een totaal andere levenswijze dan de Europese bijen – parasiteert. Bij de Afrikaanse bijen krijgt de kever, zolang de volken sterk zijn, geen kans om zich voort te planten. Is het volk in zijn totaliteit gaan zwermen, een eigenschap van deze bijen, dan kunnen de kevers en de vraatzuchtige keverlarven in het verlaten onderkomen ongestoord hun gang gaan. Het zwermen van deze bijen is een manier om van parasieten, zoals mijten en de KBK, af te komen en elders een nieuwe start te maken.

Iemand die nog nooit het verwoestende werk van de Grote wasmot heeft gezien en die onbekend is met de leefwijze van dit insect, zal verbaasd staan als hij ziet waartoe deze parasiet in staat is. In gezonde bijenvolken worden de larven van de wasmot en/of de wasmot zelf zelden gezien. Hoogstens in een gedurende lange tijd niet schoongemaakte varroalade. Anders wordt

het als de imker niets of te weinig doet aan raatvernieuwing. Daarmee dwingt hij zijn bijen als het ware om in een vervuild onderkomen te leven, iets wat dieren van nature niet doen. Bijen hebben een hekel aan deze, meestal vies ruikende raten die, naast de vele achtergebleven pophuidjes en larvenpoep, veel ziektekiemen bevatten. Als bijenvolken ergens in de holte van een boom zouden kunnen leven, dan werden deze raten onherroepelijk opgeruimd door de grote wasmot, een nuttige opruimer in de natuur. Op veelbebroede, inmiddels gitzwarte en 'loodzware' raten in een bijenkast is de grote wasmot dan ook een bijna vanzelfsprekende medebewoner van het bijenvolk. Ook bij volken die verzwakt zijn door een te hoge mijtenparasitering treft de wasmot een ruimschoots gedekte tafel aan. Zou het jaargetijde ook nog meewerken en de imker (door omstandigheden) zijn volken niet controleren, dan zijn wasmotten tot verbijsterende vernielingen in staat (zie foto).

Eerst Afrika, nu de VS en daarna... Europa?

In 2002 werd de KBK gesignaleerd in de VS, met name in de zuidelijke staten met een – let wel – subtropisch klimaat. Als we de publicaties mogen geloven heeft deze nieuwkomer hier vreselijk huisgehouden!



De larve van de grote wasmot kan door zijn massale optreden in korte tijd het verlaten ratenbestand van een bijenvolk vernietigen door het te consumeren. Foto's P. Elshout.

De bijbehorende foto's doen ons imkers geloven dat deze kever en zijn allesvretende larven een nog groter gevaar zijn voor de bijenteelt dan de varroamijt. De varroamijt was er direct en indirect de oorzaak van dat in Europa begin deze eeuw uitzonderlijk veel bijenvolken stierven. Inmiddels heeft men de resistentie van deze mijt voor chemische middelen onderkend en is het gebruik van organische zuren en thymolhoudende producten gelegaliseerd of wordt het gedoogd! In de VS daarentegen wordt de varroamijt nog altijd bestreden met de chemische middelen Check Mite (Perizin) en Apistan. Amerikanen geloven in de macht van de chemie. Mierenzuur en andere organische zuren zijn verboden, zoniet totaal onbekend bij de Amerikaanse imkers. Ook bij de 'bestrijding' van AVB en EVB is het niet anders. Bijenvoer wordt aldaar verkocht met een bijmenging van theramidine. Gevolg: ook de bacterie die AVB veroorzaakt is inmiddels resistent voor deze en andere antibiotica. Daarnaast zijn genetisch gemanipuleerde voedergewassen ook oorzaak van veel bijensterfte. Enerzijds door de bestrijdingsmiddelen, anderzijds door het giftige stuifmeel (maïs). Dit alles in aanmerking genomen is het niet verwonderlijk dat er in de zuidelijke staten van de VS al voor de tweede maal een enorme bijensterfte plaatsvindt. Ruim 25%, met uitschieters van meer dan 50% van de bijenvolken overleven de winter niet. Voeg hierbij het subtropische klimaat en ziedaar... een walhalla voor de KBK, die zich hier optimaal kan voortplanten!

De soep...

Door vervoersverboden voor bijenvolken en koninginnen trachten we dit nieuwe gevaar buiten de Europese grenzen te houden! Maar de kans dat de KBK zich in ons klimaat zou kunnen ontwikkelen is uiterst klein. We moeten de soep dan ook niet zo heet eten als ze wordt opgediend en we moeten de KBK, net als de grote wasmot, zien als een 'nuttige opruimer' van zieke, stervende of dode bijenvolken. Door te imkeren met sterke en gezonde bijenvolken met een kwalitatief goed ratenbestand, geef je deze opruimers geen kans. Zoals iedere imker hoort te weten is zó imkeren, naast voldoende en kwalitatief goed voedsel, de beste remedie om bijenziektes te voorkomen en/of te bestrijden.

Noot redacteur

Dit artikel is mede tot stand gekomen naar aanleiding van uitspraken door de Duitse wetenschapper Dr. Gerard Liebig van het Bijeninstituut Hohenheim (28 oktober 2005).

Dr. Liebig doet geregeld niet gebruikelijke, voor sommigen zelfs revolutionaire uitspraken. Tot op heden heeft deze grootimker en bijenwetenschapper nog altijd gelijk gekregen. Ik hoop met U, dat hij het ook deze keer bij het rechte eind heeft.



Poppenhuidjes van de sociaal levende grote wasmot.